

quickscan natuurtoets

Titel

**Actualisatie quickscan natuurtoets land-
goed Aa Vonders**

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -
beleid

Opdrachtgever

Waterschap Vechtstromen

Status

Definitief

Emmastraat 16
8011 AG Zwolle

T (038) 423 64 64
E info@ecogroen.nl
I www.ecogroen.nl

Colofon

Titel

Actualisatie quickscan natuurtoets landgoed Aa Vonders

Subtitel

Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid

Projectcode

14-362F

Datum

9 november 2015

Status

Definitief

Auteur(s)

E. Goutbeek

Eindredactie

M. van der Sluis

Opdrachtgever

Waterschap Vechtstromen

E. Goutbeek (2015). Actualisatie quickscan natuurtoets landgoed Aa Vonders . Inventarisatie en beoordeling in het kader van natuurwetgeving en -beleid.

Rapport 14-362F. EcoGroen Advies bv Zwolle.

© EcoGroen Advies (2015)

Alles uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt, mits onder vermelding van bron en status.

Inhoud

Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding en doelstelling	6
1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen	6
1.3 Algemene opzet onderzoek	7
2. Gebiedsbescherming	8
2.1 Natuurbeschermingswet	8
2.2 Ecologische hoofdstructuur	8
2.3 Overige natuurgebieden	8
3. Flora- en faunawet	10
3.1 Onderzoeksmethode	10
3.2 Flora	10
3.3 Vleermuizen	10
3.4 Grondgebonden zoogdieren	11
3.5 Broedvogels	12
3.6 Amfibieën	13
3.7 Overige soortgroepen	14
4. Geraadpleegde bronnen	15
Bijlagen	
1 - Samenvatting natuurwetgeving	
2 - Maatregelenkaart	

Samenvatting

Aanleiding en doelstelling

In opdracht van Waterschap Vechtstromen heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van een nieuw landgoed en het herstel van een beek. Het onderzoek vormt een actualisatie van onderzoek dat in 2010 door Ecogroen is uitgevoerd (Heinen 2010).

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming.

Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Het plangebied ligt ten westen van Denekamp (gemeente Dinkelland). De locatie bestaat momenteel uit landbouwgrond met kleine landschapselementen.

De plannen bestaan uit het herstel van een beek en aanleg van een landgoed. Hierbij worden onder andere twee nieuwe bouwkvavels gerealiseerd, poelen aangelegd, beplanting aangebracht (en ook lokaal verwijderd). Verder wordt een gedeelte van de beek verondiept en een beektracé verlegd.

Effectbeoordeling beschermde gebieden

Het plangebied ligt niet in Natura 2000-gebied, beschermde natuurmonument of belangrijke ganzen- of weidevogelgebieden. Wel maakt het plangebied deel uit van de Ecologische hoofdstructuur (EHS).

Houtwallen, singels en bosjes zijn daarbij aangemerkt als 'bestaande natuur' en landbouwpercelen als 'Zone ondernemen met natuur en water buiten de EHS'. De beoogde plannen vormen geen aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS en de huidige natuurdoelen. De beoogde plannen zullen de uitgangssituatie voor de (potentieel) aanwezige natuurwaarden verbeteren. Daarnaast worden de werkzaamheden zodanig uitgevoerd dat eventuele schade aan natuurwaarden (in de EHS) geminimaliseerd wordt.

Effectbeoordeling beschermde soorten

- Vaste verblijfplaatsen en essentiële foerageergebieden van vleermuizen ontbreken in het plangebied. Gewone dwergvleermuis en Laatvlieger (Ff-wet tabel 3) maken naar verwachting gebruik van de verschillende houtsingels/houtwallen ter oriëntatie op hun vliegroure. In de omgeving blijven echter ruim voldoende alternatieven aanwezig voor vleermuizen om van en naar hun foerageergebieden te trekken, bijvoorbeeld in de vorm van bosranden en te handhaven singels;

- Verblijfplaatsen van strikt beschermde grondgebonden zoogdieren van tabel 2 en 3 zijn niet te verwachten binnen het plangebied. Wel zijn vaste verblijfplaatsen van enkele algemeen voorkomende, laag beschermde, zoogdiersoorten (Ff-wet tabel 1) aangetroffen en te verwachten;
- Nestlocaties van broedvogels met jaarrond beschermde nesten zijn niet aanwezig in het plangebied. Wel komen mogelijk algemene broedvogels van bossen tot broeden in het plangebied;
- Zwaar beschermde amfibieën worden niet verwacht in het plangebied. Wel zijn enkele algemene en laag beschermde amfibieën voortplantend en overwinterend te verwachten;
- In het plangebied zijn geen reptielen of beschermde flora, vissen en ongewervelden aangetroffen of te verwachten.

Eindconclusies en aanbevelingen

- Een vervolgtraject in het kader van de Natuurbeschermingswet en EHS-beleid is niet aan de orde;
- Bij de voorgenomen herinrichting van het plangebied zijn geen negatieve effecten op vaste verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden voor vleermuizen te verwachten;
- Werkzaamheden die broedbiotopen van aanwezige vogels verstoren of beschadigen dienen te allen tijde te worden voorkomen. Dit is voor de meeste soorten mogelijk door gefaseerd te werken en de uitvoering in elk geval te starten in de periode voor half maart en na eind juli of het plangebied te controleren op broedende vogels en nesten binnen de invloedssfeer van de plannen. Voor het broedseizoen wordt geen standaardperiode gehanteerd, maar is het van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum;
- Voor aanwezige en te verwachten laag beschermde zoogdier- en amfibieënsoorten geldt, bij ruimtelijke ingrepen, vrijstelling van de verbodsartikelen van de Flora- en faunawet. Het nemen van verplichte vervolgstappen is voor deze soorten in deze situatie dan ook niet aan de orde.

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en doelstelling

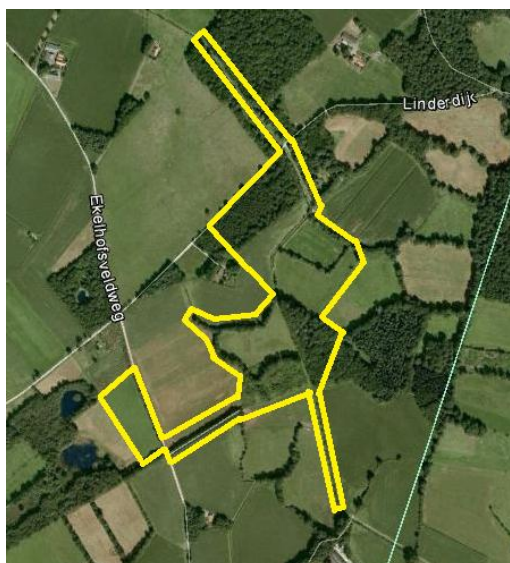
In opdracht van Waterschap Vechtstromen heeft Ecogroen een quickscan natuurtoets uitgevoerd ten behoeve van de aanleg van een nieuw landgoed en het herstel van een beek. Het onderzoek vormt een actualisatie van onderzoek dat in 2010 door Ecogroen is uitgevoerd (Heinen 2010). Actualisatie van het onderzoek is noodzakelijk, omdat destijds verzamelde onderzoeksgegevens verouderd zijn.

De Flora- en faunawet, Natuurbeschermingswet 1998 en het EHS-beleid verplichten vooraf te toetsen of ruimtelijke ingrepen of activiteiten niet conflicteren met aanwezige beschermde plant- en diersoorten en habitats. In het voorliggende onderzoek vindt, ten behoeve van de onderbouwing van de ruimtelijke planvorming, een toetsing plaats aan de Flora- en faunawet en gebiedsgerichte natuurbescherming. Een toelichting op de genoemde wetgeving is gegeven in bijlage 1).

1.2 Huidige situatie en voorgenomen ontwikkelingen

Huidige situatie

Het plangebied bevindt zich tussen Volthe en landgoed Singraven bij Denekamp, langs de Linderdijk en de Vogelpoelweg (zie figuur 1). Het plangebied ligt in een kleinschalig landschap met een afwisseling van landbouwpercelen en bouselementen.

Figuur 1: Ligging plangebied (geel omlijnd). Bron kaartondergrond: Google Earth

Voorgenomen ontwikkeling

De plannen bestaan uit beekherstel van de Linderbeek, waarbij een deel van de beek wordt verlegd. Daarnaast worden hydrologische maatregelen genomen (onder andere verwijderen drainage) en worden (delen van) houtsingels verwijderd. Verder worden nieuw bomen/ bos aangeplant, twee poelen aangelegd en worden terreindelen geplagd.

Vrijkomende grond wordt verwerkt op een bestaand landbouwperceel waarop twee bouwkavels gerealiseerd worden.

1.3 Algemene opzet onderzoek

De voorliggende quickscan natuurtoets is gebaseerd op één locatiebezoek, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en ecologische principes. Uit de verzamelde informatie volgt een korte beschrijving van de verwachte effecten van de ruimtelijke ingreep op beschermde gebieden (hoofdstuk 2) en soorten (hoofdstuk 3). Daarnaast is beschreven welke mitigerende (verzachtende of inpassings-) maatregelen eventueel nodig zijn om overtreding van de Flora- en faunawet te voorkomen. Indien aanvullend onderzoek nodig is, is dit ook aangegeven.

2. Gebiedsbescherming

2.1 Natuurbeschermingswet

*In de **Natuurbeschermingswet 1998** (Nb-wet) is de bescherming van Vogel- en Habitatrichtlijn-gebieden (Natura 2000-gebieden) en Beschermde Natuurmonumenten ondergebracht. Beoordeld dient te worden of ingrepen/activiteiten in of in de nabijheid van deze gebieden significant negatieve effecten kunnen hebben op de aangewezen waarden en instandhoudingsdoelen van deze gebieden.*

Het plangebied ligt niet in een gebied dat beschermd is onder de Natuurbeschermingswet. Het dichtstbijzijnde gebied is het Natura 2000-gebied 'Achter de Voort, Agelerbroek en Voltherbroek' op een afstand van 1 kilometer ten westen van het plangebied. Het betreft hier een gebied met een eiken- haagbeukenbos, vogelkers-essen bos, elzenbroekbos, en vochtige graslanden. Dit Natura 2000-gebied is aangewezen voor 4 habitattypen en 2 habitatrichtlijnsoorten waarvoor instandhoudingsdoelen zijn opgesteld.

Op dit en andere verder weg gelegen Natura 2000-gebieden is geen externe werking van toepassing, gezien de afstand en de aard van de beoogde werkzaamheden. Vervolgstappen zoals een vergunningaanvraag bij bevoegd gezag (Provincie Overijssel) is niet aan de orde.

2.2 Ecologische hoofdstructuur

*De bescherming van de **Ecologische Hoofdstructuur** (EHS) komt voort uit de Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte. Voor nieuwe ontwikkelingen binnen de groene contouren van de EHS geldt een 'nee, tenzij'- afweging. Dit houdt kortweg in dat significante aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet toegestaan is, tenzij er sprake is van het ontbreken van reële alternatieven en redenen van groot openbaar belang. Wanneer niet teruggevallen kan worden op het tenzij-gedeelte van het beschermingskader, zal aangetoond moeten worden dat door de plannen de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS niet significant aangetast worden.*

Uit de Atlas Overijssel blijkt dat het plangebied onderdeel uitmaakt van EHS (bron: Atlas Overijssel). Houtwallen, singels en bosjes zijn daarbij aangemerkt als 'bestaande natuur' en landbouwpercelen als 'Zone ondernemen met natuur en water buiten de EHS'. De beoogde plannen vormen geen aantasting van de wezenlijke kenmerken en waarden van de EHS en de huidige natuurdoelen. De beoogde plannen zullen de uitgangssituatie voor de (potentieel) aanwezige natuurwaarden verbeteren. Daarnaast worden de werkzaamheden zodanig uitgevoerd dat eventuele schade aan natuurwaarden (in de EHS) geminimaliseerd wordt (zie ook Hoofdstuk 3).

2.3 Overige natuurgebieden

Buiten de bescherming van de Natuurbeschermingswet en de Ecologische Hoofdstructuur bevinden zich ook natuurgebieden beschermd middels provinciaal beleid, veelal beschreven in Omgevingsplannen of Streekplannen. In dit provinciale beleid is de bescherming van bijvoorbeeld ganzenfoerageergebied en weidevogelgebied uitgewerkt.

Het plangebied ligt niet in een gebied met bijzondere natuurwaarden buiten de EHS. Er is geen sprake van ganzenfoerageergebied of weidevogelgebied in het plangebied of directe omgeving.

3. Flora- en faunawet

De Flora- en faunawet verplicht om bij ruimtelijke ingrepen of andere nieuwe activiteiten, na te gaan of er negatieve effecten kunnen optreden op exemplaren of het leefgebied van beschermde plant- en diersoorten. Optredende negatieve effecten dienen zo veel mogelijk vermeden of geminimaliseerd te worden. Voor schade aan strikt beschermde soorten kan het noodzakelijk zijn om een ontheffing aan te vragen bij de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) van het Ministerie van Economische Zaken.

3.1 Onderzoeksmethode

Voorliggende ecologische beoordeling is gebaseerd op een locatiebezoek op 24 februari 2015. Tijdens dit veldbezoek is aandacht besteed aan de beschermde soorten binnen de Flora- en faunawet en vooral aan de juridisch zwaardere beschermde soorten (tabel 2- en 3-soorten). In combinatie met de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens (zie hoofdstuk 4 Geraadpleegde bronnen) en expert judgement is vervolgens een uitspraak gedaan over mogelijk aanwezige beschermde soorten. In onderstaande paragrafen worden de onderzochte soortengroepen beschreven die in het plangebied en de directe omgeving zijn aangetroffen en te verwachten.

3.2 Flora

In het plangebied zijn plantensoorten van droge en ruderaal omstandigheden aanwezig. Aanwezige soorten zijn onder andere Gewone paardenbloem, Kleine leeuwentand, Jacobskruiskruid, Gewone braam en Grote brandnetel.

Er zijn geen beschermde plantensoorten of plantensoorten van de Rode Lijst aangetroffen. Gezien de aangetroffen soortensamenstelling en de terreingesteldheid worden deze ook niet verwacht. Het nemen van vervolgstappen ten aanzien van de soortgroep flora is niet aan de orde.

3.3 Vleermuizen

Het leefgebied van de strikt beschermde vleermuizen (Ff-wet tabel 3 en HR bijlage IV) bestaat uit (vaste) verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebieden (zie ook kader 3.1 volgende pagina). In de hierna volgende tekst worden deze onderdelen nader besproken.

Potentiële vaste verblijfplaatsen

Verblijfplaatsen van vleermuizen zijn niet te verwachten vanwege het ontbreken van bomen met geschikte invliegopeningen en het ontbreken van bebouwing. Het nemen van vervolgstappen, zoals het uitvoeren van aanvullend onderzoek naar vaste verblijfplaatsen van vleermuizen, is niet aan de orde.

Potentiële vliegroutes

Bosranden en singels in het plangebied zijn mogelijk van belang als vliegroute voor vleermuizen als Gewone dwergvleermuis en Gewone grootoorvleermuis.

Als gevolg van geplande werkzaamheden worden her en der onderbrekingen gemaakt in bestaande singels. In de omgeving blijven echter ruim voldoende alternatieven aanwezig voor vleermuizen om van en naar hun foerageergebieden te trekken, bijvoorbeeld in de vorm van bosranden en te handhaven singels. Het nemen van vervolgstappen voor vliegroutes van vleermuizen is niet aan de orde.

Foerageergebieden

Het plangebied wordt mogelijk beperkt gebruikt als foerageergebied van Gewone dwergvleermuis, Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis, Rosse vleermuis en Laatvlieger. Als gevolg van de geplande ingrepen wordt echter geen schade verwacht op essentiële, onmisbare foerageergebieden. Vervolgstappen ten aanzien van foerageergebieden van vleermuizen zijn niet aan de orde.

Kader 3.1 Vleermuizen

Het leefgebied van vleermuizen bestaat uit verblijfplaatsen, vliegroutes en foerageergebied. Van deze drie onderdelen genieten verblijfplaatsen de hoogste bescherming. Verblijfplaatsen bevinden zich in donkere en voor vleermuizen bereikbare ruimten in bomen, huizen, kelders et cetera en kunnen aanwezig zijn in de vorm van kraamkolonies/zomerverblijven, baltslocaties/ paarverblijven en winterverblijven.

Voor hun oriëntatie tijdens de trek van en naar hun verblijfplaats en foerageergebieden gebruiken vleermuizen veelal jaren lang dezelfde structuren. Vanwege dit traditiegetrouwe gedrag van vleermuizen vormen bepaalde lijnvormige structuren (bijvoorbeeld rijen woningen, watergangen en bomenrijen) een belangrijk onderdeel van een vliegroute. Wanneer alternatieve structuren ontbreken zijn dergelijke structuren 'onmisbaar' en zodoende beschermd.

Locaties waar insecten aanwezig zijn, bijvoorbeeld langs randen van bossen, bomenrijen of boven water zijn van belang als foerageergebied voor vleermuizen. Foerageergebied van vleermuizen geniet binnen de Flora- en faunawetgeving echter geen juridische bescherming, tenzij het onmisbaar is voor het voortbestaan van een populatie.

3.4 Grondgebonden zoogdieren

Juridisch zwaardere beschermde zoogdieren

Eekhoorn

Het plangebied is onderzocht op de aanwezigheid verblijfplaatsen van de eekhoorn (Ff-wet tabel 2). Er zijn geen sporen gevonden die de aanwezigheid van deze soort aantonen. Vervolgstappen ten aanzien van Eekhoorn zijn niet aan de orde.

Grote bosmuis

Rond Denekamp, Oldenzaal en Ootmarsum zijn in de periode 2011-2013 meerdere waarnemingen gedaan van de middelhoog beschermde Grote Bosmuis (Ff-wet tabel 2) (waarneming.nl en Douma et al.).

Deze muis is sinds een paar jaar bezig met een opmars vanuit het oosten en het aantal waarnemingen in deze regio neemt toe (zie kader 3.2).

Kader 3.2 Grote bosmuis

Grote bosmuis komt vooral voor in oude eiken- en eukenbossen, al dan niet met een uitgebreide kruidenlaag (Twisk et al. 2010) Op basis van eigen ervaringen met Grote bosmuis in het onderzoeksgebied, is de biotoopkeuze van Grote bosmuis veel minder kritisch en blijkt de soort ook voor te komen in structuurrijke houtwallen en -singels. Dit beeld komt overeen met vangstlocaties in Drenthe en Groningen waar de soort voorkomt in de randen van jonge bossen en singels met braamstruweel en brandnetelruigte (Bekker 2013)

Op basis van de terreinkenmerken wordt Grote bosmuis echter niet verwacht in het plangebied. Vervolg-stappen ten aanzien van Grote bosmuis zijn niet aan de orde.

Overige zoogdiersoorten van tabel 2 en 3

Op basis van bekende verspreidingsgegevens en het ontbreken van sporen en/of geschikt leefgebied kunnen vaste verblijfplaatsen van overige zwaardere beschermde zoogdieren in het plangebied worden uitgesloten.

Laag beschermde zoogdieren

In het plangebied zijn vaste verblijfplaatsen van laag beschermde, kleine grondgebonden zoogdiersoorten aangetroffen en/of te verwachten, zoals Egel, Huisspitsmuis, Bosspitsmuis *spec.*, Bosmuis, Rosse woelmuis, Konijn en Mol (Ff-wet tabel 1).

Bij de geplande ingrepen kunnen enkele exemplaren en verblijfplaatsen van laag beschermde grondgebonden zoogdieren verloren gaan. Voor laag beschermde kleine zoogdieren geldt automatisch vrijstelling van de verbodsartikelen uit de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze zoogdieren niet aan de orde is.

3.5 Broedvogels

Aangezien dit onderzoek een quickscan betreft, is geen broedvogelinventarisatie uitgevoerd. Op basis van veldwaarnemingen, de terreingesteldheid, bekende verspreidingsgegevens en expert judgement is echter wel een goede uitspraak te doen over de te verwachten soorten.

Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Van veel broedvogels zijn nesten alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Nestlocaties kunnen dan buiten het broedseizoen zonder overtreding van de Flora- en faunawet verwijderd worden. Voor een aantal broedvogelsoorten geldt echter dat de nestlocaties inclusief de functionele omgeving jaarrond beschermd zijn (zie kader 3.3). Binnen de invloedsfeer van de werkzaamheden zijn geen jaarrond beschermde nesten van vogelsoorten aangetroffen en gezien het ontbreken van sporen zijn deze ook niet te verwachten.

Kader 3.3 Broedvogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Onder jaarrond beschermde nesten van broedvogels wordt verstaan: in functie zijnde nesten van de Ooievaar, Boomvalk, Buizerd, Havik, Ransuil, Roek, Wespandief, Zwarte wouw, Slechtvalk, Sperwer, Steenuil, Kerkuil, Oehoe, Gierzwaluw, Grote gele kwikstaart en Huismus. Voor sommige andere soorten geldt dat de nesten jaarrond beschermd zijn als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Overige broedvogels

Het plangebied vormt broedbiotoop voor algemene vogelsoorten zoals Zwartkop, Merel, Houtduif, Winterkoning en Tjiftjaf.

Alle broedvogels zijn gedurende het broedseizoen beschermd en mogen in deze periode niet verstoord of geschaad worden. Voor verstoring tijdens het broedseizoen van een vogel wordt geen ontheffing verleend. Als broedseizoen wordt gehanteerd: periode van nestbouw, periode van broed op de eieren en de periode dat de jongen op het nest gevoerd worden. Voor de meeste soorten kan de periode tussen half maart en half juli worden aangehouden als broedseizoen. Er wordt echter geen standaardperiode gehanteerd voor het broedseizoen, maar het is van belang of een broedgeval wordt verstoord, ongeacht de datum. Indien op een locatie geen broedende/nestelende vogels aanwezig zijn, mag het aanwezige geschikte broedbiotoop ook tijdens het broedseizoen verwijderd worden.

3.6 Amfibieën

Juridisch zwaarder beschermde soorten

In de omgeving van het plangebied is het voorkomen bekend van Boomkikker, Poelkikker, Heikikker en Kamsalamander (alle Ff-wet tabel 3) (RAVON). Gezien de kenmerken van aanwezige wateren wordt voortplanting van deze soorten niet verwacht in het plangebied. Ook overwintering is niet te verwachten, aangezien mogelijke voortplantingswateren op ruime afstand liggen (>500 meter) van potentiële overwinteringsplekken in het plangebied. Vervolgstappen voor juridisch zwaarder beschermde amfibieënsoorten van tabel 2 en 3 zijn niet aan de orde.

Laag beschermde soorten

In het plangebied is in de kwel sloten en de beek permanent oppervlaktewater aanwezig. Hier kan voortplanting worden verwacht van algemene en laag beschermde amfibieën (Ff-wet tabel 1) zoals Kleine watersalamander, Gewone pad en Bruine kikker. Daarnaast zijn deze soorten overwinterend te verwachten in de strooisellaag onder bomen en struiken.

Bij de ingreep gaan mogelijk exemplaren en verblijfplaatsen van algemene en laag beschermde amfibieën verloren. Voor laag beschermde amfibieën geldt echter automatisch vrijstelling van artikel 75 van de Flora- en faunawet, waardoor het nemen van vervolgstappen voor deze soorten niet aan de orde is.

3.7 Overige soortgroepen

In het plangebied zijn geen reptielen of beschermde vissen en ongewervelden aangetroffen of te verwachten. Vanwege het ontbreken van geschikt biotoop en/ of bekende verspreidingsgegevens zijn voortplantingslocaties voor deze soortgroepen niet te verwachten. Het nemen van vervolgstappen is niet aan de orde.

4. Geraadpleegde bronnen

Literatuur

Bekker J.P, P. Twisk & A. Diepenbeek (2010). Veldgids Europese zoogdieren. Uitgegeven door de KNNV en VZZ.

Dienst Regelingen (2009). Aangepaste lijst jaarrond beschermde vogelnesten ontheffing Flora- en faunawet ruimtelijke ingreep.

Heinen, M.A. (2010). 'Quicksan natuurtoets nieuw landgoed Aa Vonders'; Inventarisatie en beoordeling van natuurwaarden in het kader van natuurwet- en regelgeving. Rapport 09-442. EcoGroen Advies, Zwolle.

Ministerie van I&M (2012). Structuurvisie Infrastructuur en Ruimte.

Ministerie van LNV (2004). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna.

Ministerie van LNV (2006). Handreiking Flora- en faunawet. Voor werkzaamheden en activiteiten in het kader van bestendig gebruik, bestendig beheer en onderhoud en ruimtelijke inrichting en ontwikkeling. Dienst Landelijk gebied.

Ministerie van LNV (2009). Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

Internet

Ministerie van EL&I (www.rijksoverheid.nl/ www.drloket.nl/).

Piscaria/ Limnodata Neerlandica (www.limnodata.nl/).

Provincie Overijssel:

- Kaartmachine behorend bij 'Omgevingsvisie Overijssel' (<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/omgevingsvisie/omgevingsvisie.html>);
- Atlas van Overijssel (2011): Kaart Ecologische Hoofdstructuur (<http://gisopenbaar.overijssel.nl/website/atlasoverijssel/atlasoverijssel.html>).

Ravon.nl (website met soortinformatie over reptielen, amfibieën en vissen).

Telmee.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Waarneming.nl (website met soortenwaarnemingen in Nederland).

Zoogdieratlas.nl (website met zoogdierwaarnemingen in Nederland).

Bijlagen

1 - Samenvatting natuurwetgeving

Flora- en faunawet

Inleiding

Sinds 1 april 2002 is de Flora- en faunawet van kracht. Onder de Flora- en faunawet zijn ongeveer 500 soorten in Nederland aangewezen als beschermde dier- of plantensoort. De doelstelling van de wet is de bescherming en het behoud van de gunstige staat van instandhouding van in het wild levende plant- en diersoorten. Het uitgangspunt van de wet is 'nee, tenzij'. Dit betekent dat activiteiten met een schadelijk effect op beschermde soorten in principe verboden zijn.

De Flora- en faunawet kent een groot aantal verbodsbepalingen die samenhangen met ruimtelijke ingrepen, plannen en projecten. Zo is het verboden beschermde inheemse planten te plukken of te beschadigen en geldt voor beschermde dieren een verbod op het doden, verwonden en opzettelijk verontrusten. Ook is het verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde inheemse dieren te beschadigen of te verstoren of eieren te rapen of te vernielen. De verbodsbepalingen betreffende planten op hun groeiplaats zijn opgenomen in artikel 8. De verbodsbepalingen betreffende dieren in hun natuurlijke leefomgeving zijn vermeld in artikel 9 tot en met 12.

Van het verbod op schadelijke handelingen ('nee') kan onder voorwaarden ('tenzij') worden afgeweken, met een ontheffing of vrijstelling. Het verlenen hiervan is de bevoegdheid van de minister van Economische Zaken (EZ), of, in geval van beheer en schadebestrijding, van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Beschermde dier- en plantensoorten

Beschermde inheemse planten- en diersoorten zijn bij algemene maatregel van bestuur aangewezen. Het zijn soorten die van nature in Nederland voorkomen en die in hun voortbestaan worden bedreigd of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd. Ook zijn soorten aangewezen die niet noodzakelijkerwijs in hun voortbestaan worden bedreigd, maar wel bescherming genieten ter voorkoming van overmatige benutting.

De volgende diersoorten zijn beschermd volgens de Flora- en faunawet:

- 1 Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *zoogdieren*, met uitzondering van gedomesticeerde dieren en met uitzondering van de zwarte rat, de bruine rat en de huismuis;
- 2 Alle van nature op het Europese grondgebied van de Lidstaten van de Europese Unie voorkomende soorten *vogels* met uitzondering van gedomesticeerde vogels;
- 3 Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *amfibieën en reptielen*;
- 4 Alle van nature in Nederland voorkomende soorten *vissen*, met uitzondering van de soorten waarop de Visserijwet 1963 van toepassing is;
- 5 Een aantal ongewervelden (o.a. *insecten, libellen en kevers*) die in hun voortbestaan bedreigd zijn of het gevaar lopen in hun voortbestaan te worden bedreigd.

Er zijn drie beschermingsregimes van kracht, mede afhankelijk van de zeldzaamheid van de soort en de status in Europese richtlijnen. Van licht naar zwaar beschermd zijn de soorten opgenomen op Tabel 1, 2 of 3. Voor vogels gelden specifieke eisen, met name tijdens het broedseizoen. Bij ruimtelijke ingrepen geldt automatisch vrijstelling voor soorten van Tabel 1 waardoor de meeste aandacht gevraagd is voor soorten van Tabel 2/3 en voor vogels.

Wijze van toetsing en beoordeling

Gaat u een ruimtelijke ingreep uitvoeren, zijn beschermde soorten aanwezig en is er sprake van overtreding van een verbodsbepaling uit de Flora- en faunawet, dan dient u een ontheffingsaanvraag in te dienen bij de RVO. Hierbij worden de volgende vragen gesteld:

- In welke mate wordt de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats aangetast?
- Is er een bij wet genoemd belang? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Is er een andere bevredigende oplossing? (behalve bij Tabel 2-soorten)
- Komt de gunstige staat van instandhouding niet in gevaar?

RVO beoordeelt of het bij wet genoemd belang zwaarder weegt dan het overtreden van de verbodsbepaling(en). Voor Tabel 2-soorten gelden minder zware eisen en kan een door het ministerie goedgekeurde gedragscode ook uitkomst bieden. De gedragscode moet wel van toepassing zijn op uw activiteit en u moet kunnen aantonen dat u precies zo werkt als in de gedragscode staat. Voor Bijlage 1-soorten uit Tabel 3 krijgt u alleen ontheffing wanneer sprake is van een bij wet genoemd belang. Bij een ruimtelijke ingreep betreft het meestal één van de onderstaande vier belangen:

Bescherming van flora en fauna (b)

Volksgezondheid of openbare veiligheid (d)

Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten (e)

Uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling (j)

Voor vogels en soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn geldt dat u in bepaalde gevallen alleen ontheffing kunt krijgen op grond van een bij wet genoemd belang uit respectievelijk de Vogelrichtlijn¹ en de Habitatrichtlijn.

Rode lijsten

Los van de Flora- en faunawet heeft de toenmalige Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit ter uitvoering van de bepalingen in artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Bern een aantal Rode Lijsten voor bedreigde en kwetsbare soorten dieren en planten gepubliceerd². Voor soorten van de Rode Lijsten heeft de overheid zich verplicht onderzoek en werkzaamheden te bevorderen die nodig zijn voor bescherming en beheer. Het voorkomen van een soort op de Rode Lijst heeft geen wettelijke beschermingsstatus tot

¹ In de Vogelrichtlijn worden alleen de belangen b en d én de veiligheid van het luchtverkeer (belang c) genoemd.

² Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van TRCJZ/2004/5727, houdende vaststelling van rode lijsten flora en fauna en Besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit van 28 augustus 2009, 25344, houdende vaststelling van geactualiseerde Rode lijsten flora en fauna.

gevolg. Opname op de Rode Lijst zegt alleen iets over de zeldzaamheid en populatieontwikkelingen van de betreffende soorten.

Natuurbeschermingswet 1998

Op 1 oktober 2005 is de gewijzigde Natuurbeschermingswet 1998 in werking getreden. De Natuurbeschermingswet heeft betrekking op Natura 2000 gebieden in Nederland en verankert een deel van de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn in de nationale wetgeving. Natura 2000 bestaat uit een netwerk van Europese natuurgebieden. Het vormt de basis van het Europese natuurbeleid. Natura 2000 is gericht op de instandhouding en ontwikkeling van soorten en ecosystemen die voor Europa belangrijk zijn.

Nederland regelt aan de hand van een vergunningenstelsel de zorgvuldige afweging rond projecten die gevolgen kunnen hebben voor Natura 2000-gebieden. Deze vergunningen worden verleend door de provincies of door de Minister van EZ. Daarnaast stelt Nederland voor al haar Natura 2000-gebieden beheerplannen op waarin de te beschermen waarden, de zogeheten instandhoudingdoelen, nader worden uitgewerkt in ruimte, tijd en omvang.

In voorgaand wettelijk kader zijn alleen de meest relevante onderdelen van de wetgeving vereenvoudigd weergegeven. Aan deze tekst kunnen derhalve geen rechten worden ontleend. Voor meer achtergronden en de oorspronkelijke wetsteksten.

2 - Maatregelenkaart

